

SZJ

STRATEGIJE GOJENJA RASTLIN ZA PRIHODNOST

Izzivi prihodnosti: med avtohtonimi semeni, hibridnimi semeni, NGT semeni in patentiranjem semen

Celje, 28. 1. 2025 – Na Šoli za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje je bila izvedena **14. strokovna konferenca s temo STRATEGIJE GOJENJA RASTLIN ZA PRIHODNOST**. V okviru konference je bila predstavljena tudi tema **Izzivi prihodnosti -med avtohtonimi semeni, hibridnimi semeni, NGT semeni in patentiranjem semen**, ki jo je predstavila Irena Rotar, vseslovensko gibanje **Oskrbimo Slovenijo - štafeta semen** in **Združenje Ekoci**. Predstavitev je obravnavala **ekonomski, okoljski, družbeni in prehranski in varnostni vidik pridelave hrane tudi v času izrednih razmer**.

Živimo v času **povečanih geopolitičnih in podnebnih sprememb**, ki močno vplivajo tudi na **prehransko varnost**, katere temelj so **semena**. Znanost ponuja rešitve za povečanje pridelave hrane s **hibridnimi semeni**, hkrati pa se na ravni EU v letu **2026 zaključuje sprejem zakonodaje o NGT 1** (novih genomskih tehnike pridelave rastlin). **NGT1** omogoča spremembe do **20 genov znotraj rastlinskih vrst**, semena teh rastlin naj bi bila označena, hrana pa ne. **NGT 2** pa omogoča spremembe **več kot 20 genov**, tudi z vključevanjem genov rastlin različnih vrst, mikroorganizmov, virusov živali..

Hibridna in NGT semena so patentirana, kmetje jih **ne morejo ponovno sejati**, temveč jih morajo **vsako leto znova kupovati**. Za doseganje pridelka, navedenega na etiketi, je poleg semen potrebno uporabljati tudi **točno predpisana fitofarmacevtska sredstva (FFS), mineralna gnojila ter specifično kmetijsko mehanizacijo**, vse bolj pa se uveljavlja tudi **robotizacija**. Takšen sistem sicer omogoča **višje hektarske donose**, a hkrati pomeni **bistveno višje vhodne stroške pridelave**..

Hrana na svetovnem trgu pogosto konkurira z **nižjimi cenami**, ki so velikokrat posledica **degradacije naravnih virov, izkoriščanja delovne sile in obdelovanja velikih površin** transportni in okoljski stroški transporta hrane iz drugega konca sveta pa neopredeljeni. Zaradi tega številni kmetje, zlasti na **manjših kmetijah**, brez subvencij **ne morejo preživeti**. V primeru nestabilnih geopolitičnih razmer, morebitnih pretrganih transportnih pot, ko je država **močno odvisna od uvoza semen, FFS in hrane**, je takšen način zagotavljanja prehranske varnosti **zelo vprašljiv**.

Na drugi strani obstaja možnost pridelave z **avtohtonimi, tradicionalnimi semeni**, katerih je Slovenija v preteklosti izgubila že **približno 80 %**. Ta semena lahko kmetje **sejejo iz leta v leto, semenijo in izmenjujejo** kot bila to tradicija skozi stoletja in so **prilagojena lokalnemu okolju** in omogočajo **sonaravno pridelavo na ekološki, biodinamični in permakulturni način**. Čeprav so donosi praviloma **nižji**, so **vhodni stroški bistveno manjši**. Takšen način pa zagotavlja **večjo prehransko varnost v nestabilnih razmerah**, izboljšuje **rodovitnost tal**, povečuje **biotsko raznovrstnost** ter prispeva k **zdravemu in odpornejšemu ekosistemu**.

Hrana postaja strateško orožje. Žal prepogosto po svetu spremljamo prizore lačnih ljudi, ki v vrstah čakajo na hrano in jo v skrajnih primerih **plačajo tudi z življenjem**.

Nove tehnike pridelave hrane in spreminjanja genov so doprinesle k bistveno **več hrane kot jo potrebuje globalna prehranska varnost** glede na osnovne prehranske potrebe človeštva. Ali bo prihodnost znala **najti ravnovesje med pravično razdelitvijo hrane in trajnostno prihodnostjo ter apetiti kapitala?**

Katera pot je prava, bo pokazal **razvoj na ravni posameznika, države in sveta**. Ključno vprašanje ostaja ali bomo znali **najti ravnovesje med sonaravno pridelavo hrane in povečevanjem pridelave na domačih tleh**, ter se v večji meri **prehraniti sami**, kot so to znali naši predniki ali pa bomo **nekritično sledili trendom kapitala in tehnološkega napredka brez celostnega razmisleka** o vplivih na **biotsko pestrost, zdravje ljudi in živali, živost tal ter ohranjanje pitne vode** ter prehransko varnost in trajnostno prihodnost sedanjih in prihodnjih rodov.

Foto UI Chapt: Prikaz različnih vrst semen

Zbornik vseh predstavitev 14. strokovne konference Strategije sajenja rastlin za prihodnost je (<https://www.hvu.si/visja/wp-content/uploads/sites/3/2026/01/Zbornik-Strategije-gojenja-rastlin-za-prihodnost-2026-1.pdf> in <https://www.hvu.si/visja/wp-content/uploads/sites/3/2026/01/Prilagajanje-gospodarjenja-z-gozdovi-novim-razmeram-v-okolju.pdf> ter <https://www.hvu.si/visja/pisna-gradiva/>)

»Avtohtona semena so bogastvo naroda in dežele, ki ji pripadajo«

(Citat Ekoci - eko civilna iniciative Slovenije v Tehničnem muzeju Bistra)

Več info na : www.ekoci.si

S spoštovanjem,

Za Ekoci, Irena Rotar, preds